Joulukuu 2009
FAKTAA
Ympäristönsuojelusta

Vesienhoitosuunnitelmilla kohti parempaa vesien tilaa

TAPIO HEIKKILÄ

Alueelliset vesienhoitosuunnitelmat on laadittu kaikissa EU-maissa nyt ensimmäistä kertaa. Suunnitelmat tähtäävät siihen, että pinta- ja pohjavesien tila on hyvä vuonna 2015.

Manner-Suomen seitsemässä vesienhoitosuunnitelmassa tarkastellaan vesien tilaa ja siihen kohdistuvia paineita sekä vesienhoitoalueen keskeisiä vesiensuojelukysymyksiä. Lisäksi määritellään ympäristötavoitteet ja niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimet ja näiden kustannukset sekä toimenpiteiden pääasialliset vastuutahot.

Tällä hetkellä pääosa Suomen sisävesistä on erinomaisessa tai hyvässä ekologisessa tilassa. Suunnittelun kohteena olleista jokipituuksista noin 40 prosenttia sekä noin 60 prosenttia rannikkovesien pinta-alasta on tyydyttävässä, välttävässä tai huonossa kunnossa. Järvien yleistila on parempi.

Pohjavesistä vain kaksi prosenttia vedenhankintaa varten tärkeistä ja siihen soveltuvista pohjavesialueista on luokiteltu huonoon tilaan, vaikkakin noin 500 pohjavesialueella ihmisen toimintojen on arvioitu aiheuttavan merkittäviä riskejä.

Suomen vesien mittavin kehittämishanke

- Manner-Suomessa vesienhoitosuunnitelmat laadittiin seitsemälle alueelle. Näistä kaksi on Ruotsin ja Norjan kanssa yhteisiä kansainvälisiä vesienhoitoalueita. Ahvenanmaa vastaa omalla vesienhoitoalueellaan EU:n vesipolitiikan toimeenpanosta.
- Vesienhoitosuunnitelmat valmisteltiin alueellisissa ympäristökeskuksissa laaja-alaisessa vuorovaikutuksessa eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa.
- Suunnittelu kattaa nyt suuren osan Suomen vesistä. Pienempiä pintavesiä tarkastellaan seuraavaalla suunnittelukierroksella.
- Suunnitelmissa on arvioitu lähes kaikkien rannikkovesien sekä yli 5 km^2:n kokoisten järvien ja valuma-alueeltaan yli 200 km^2:n jokien tila.
- Pohjavesien osalta tarkastelussa ovat vedenhankintaan käytettävät ja siihen soveltuvat pohjavesialueet.
- Suunnitelmat tarkistetaan kuuden vuoden välein.

Suunnitelmat valmistuivat joulukuussa 2009

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

FAKTAA ympäristönsuojelusta on ympäristöministeriön julkaisu
PL 35, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.ymparisto.fi

Maatalouden ravinnekuormitus suurin haaste

Toimia vesiensuojelun tehostamiseksi tarvitaan kaikilla vesiä kuormittavilla ja muuttavilla toimialoilla. Suurin haaste on maatalouden rehevöitymistä aiheuttavan ravinnekuormituksen vähentäminen. Tavoitteeseen pyritään vähentämällä lannoitteiden käyttöä, lisäämällä kasvipeitteisyyttä, kosteikkoja ja suojavyöhykkeitä sekä tehostamalla karjalannan käyttöä.

Yhdyskuntien vesiensuojelua parannetaan viemäriverkostoa laajentamalla sekä siirtoviemärihankkeilla. Metsätalouden vesiensuojelua parannetaan muun muassa tehostamalla vesiensuojelun suunnittelua. Pohjanmaalla tarvitaan erityistoimenpiteitä maaperän happamuuden hallintaan. Paikoitellen vesien hyvän tilan saavuttaminen edellyttää myös kunnostustoimia. Pohjavesien pilaantumisriskejä poistetaan esimerkiksi pilaantuneita maa-alueita kunnostamalla.

Valtio ja kunnat edistävät toimien toteuttamista talousarviomäärärahojen puitteissa. Osa ehdotetuista toimista on vapaaehtoisia, ja niiden onnistuminen riippuu EU:n, valtionhallinnon, kuntien, toiminnanharjoittajien ja yksittäisten kansalaisten valmiudesta ja innosta kehittää ja toimenpanna niitä.

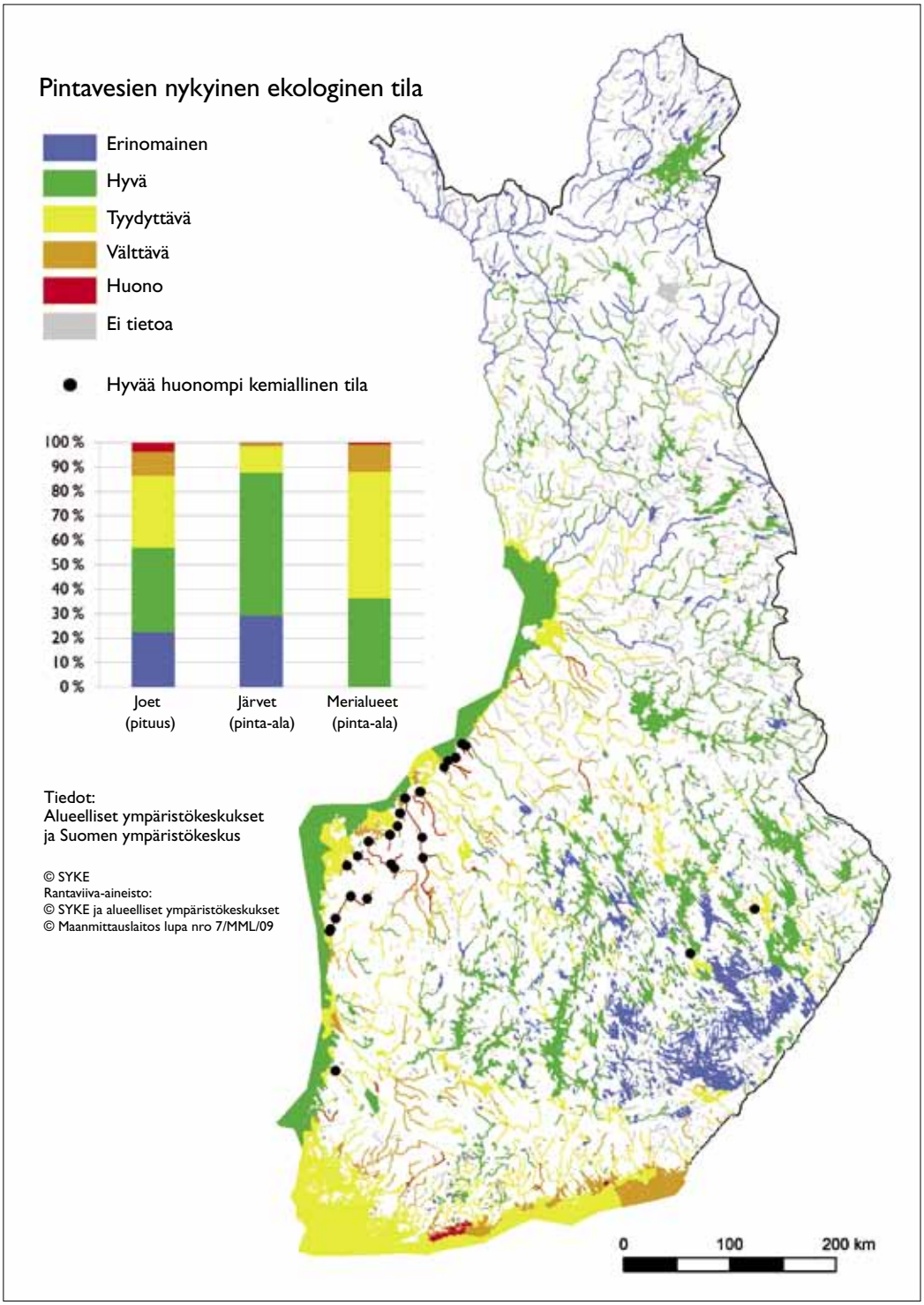

Lisätoimenpiteet tarkoin kohdistettuja

Pääosa suunnitelmien vesiensuojelutoimista on nykykäytännön mukaisia. Näiden toimien kokonaiskustannukset ovat vuosittain noin 1,5 miljardia euroa. Suunnitelmissa esitetyt lisätoimet kasvattavat kustannuksia noin 15 prosenttia. Lisätoimenpiteet kohdistetaan erityisesti sinne, missä ne ovat välttämättömiä vesien hyvän tilan saavuttamiseksi tai säilyttämiseksi.

Esimerkkejä vesienhoidon lisätoimista

- Maatalouden ravinnepäästöjen hallinta (noin 65 % peltoalasta) ja tehostettu hallinta (5 % peltoalasta)
- Peltojen kasvipeitteisyyden lisäys (noin 20 % peltoalasta) ja säätösalaojituksen määrän kaksinkertaistaminen
- Maatalouden suojavyöhykkeet (12 000 hehtaaria) ja kosteikot (1 600 kappaletta)
- Vesistösäännöstelyn kehittäminen (60 kohdetta)
- Metsätalouden eroosiohaittojen ja kunnostusojitusten haittojen vähentäminen (5 400 vesiensuojelurakennetta)
- Rehevöityneiden järvien ja merenlahtien kunnostus (550 kohdetta)
- Kalojen kulkumahdollisuuksien parantamisen suunnittelu tai toteutus (noin 150 kohdetta) sekä virtavesien elinympäristökunnostus (120 kohdetta)
- Pohjavesien suojelusuunnitelmien laatiminen tai tarkistaminen (300 pohjavesialuetta) sekä suunnitelmien toimeenpanon edistäminen
- Haja-asutuksen vesihuollon neuvonnan tehostaminen

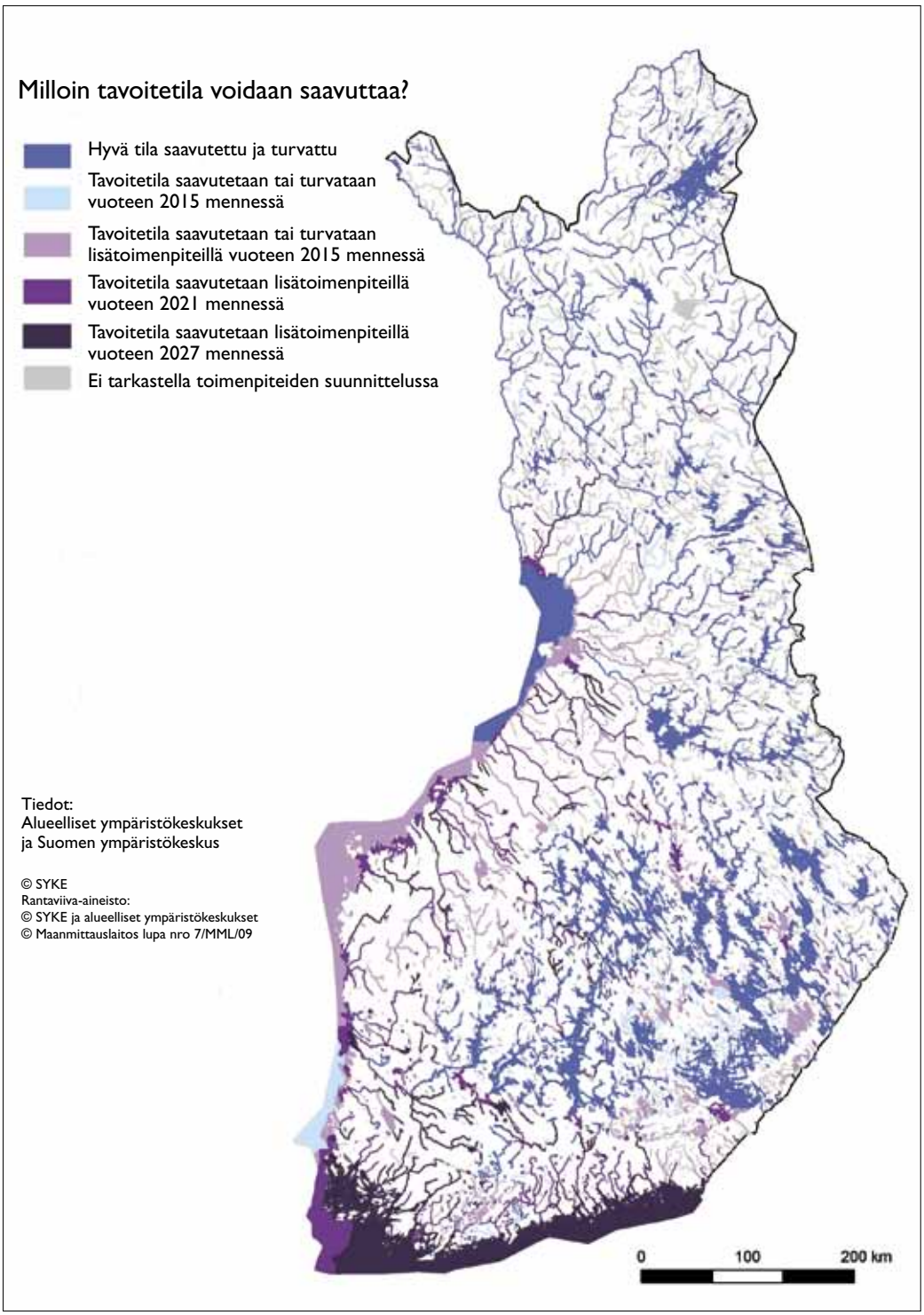

Kunnianhimoiset mutta realistiset tavoitteet

Vesienhoidon tavoitteena on, että vesien tila ei heikkene ja että vedet olisivat vähintään hyvässä tilassa vuonna 2015.

Ympäristötavoitteiden saavuttamisen määräaikoja on joissakin tapauksissa jouduttu pidentämään vuoteen 2021 tai 2027.

Vesienhoitosuunnitelmien mukaan hyvä tila voidaan vuoteen 2015 mennessä turvata tai saavuttaa yli 90 prosentissa tarkastellusta järvipinta-alasta ja noin 70 prosentissa jokipituuksista.

Rannikkovesien tilan paraneminen on hitaampaa, mutta niidenkin tila on tarkoitus saada hyväksi viimeistään vuonna 2027. Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta lähes kaikkien pohjavesien arvioidaan olevan hyvässä tilassa vuoteen 2015 mennessä.

Eniten määräajan pidentämisiä tarvitaan Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren sekä Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueilla.

Pidennyksiä tarvitaan, koska kaikilla toimialoilla ei ole riittävän tehokkaita menetelmiä tai ohjauskeinoja haittojen vähentämiseksi. Lisäksi toimenpiteiden vaikutukset näkyvät erityisesti suurissa vesistöissä ja pohjavesissä vasta pitkän ajan kuluttua.

Vesien laadun paranemisesta hyötyvät kaikki

Puhtaat vedet lisäävät virkistyskäyttö- ja kalastusmahdollisuuksia sekä parantavat asuinympäristömme viihtyisyyttä. Edellytykset matkailulle ja vapaa-ajan asumiselle paranevat, kun levien aiheuttamat terveysriskit, rantojen ja pyydysten limoittuminen ja esteettiset haitat vähenevät. Puhtaammista vesistä hyötyvät myös kunnat ja yrittäjät.

Toimilla taataan juomaveden turvallisuus ja myös veden käsittelykustannuksissa säästetään. Vaelluskalojen ja muun vesieliöstön palauttaminen muutettuihin vesiin lisää vesistöjen käyttömahdollisuuksia.

Puhtaat vedet – parempi ympäristö

TAVOITE-VUOSI 2015

Pohjavesien nykytila ja riskialueet

- Hyvä tila
- Hyvässä tilassa oleva riskialue
- Huono tila
- Selvityskohde

Osuus pohjavesialueiden lukumäärästä

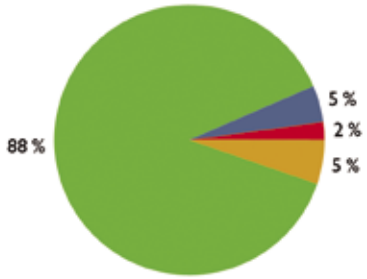

Tiedot:
Alueelliset ympäristökeskukset

Vesienhoitoalueet

1 Vuoksi
2 Kymijoki-Suomenlahti
3 Kokemäenjoki-Saaristomeri-Selkämeri
4 Oulunjoki-Iijoki
5 Kemijoki
6 Torniojoki
7 Teno-, Näätämö- ja Paatsjoki
8 Ahvanamaa vastaa omalla alueellaan vesienhoitosuunnl-teman toimeenpanosta

© SYKE
© Maanmittauslaitos lupa nro 7/MML/09

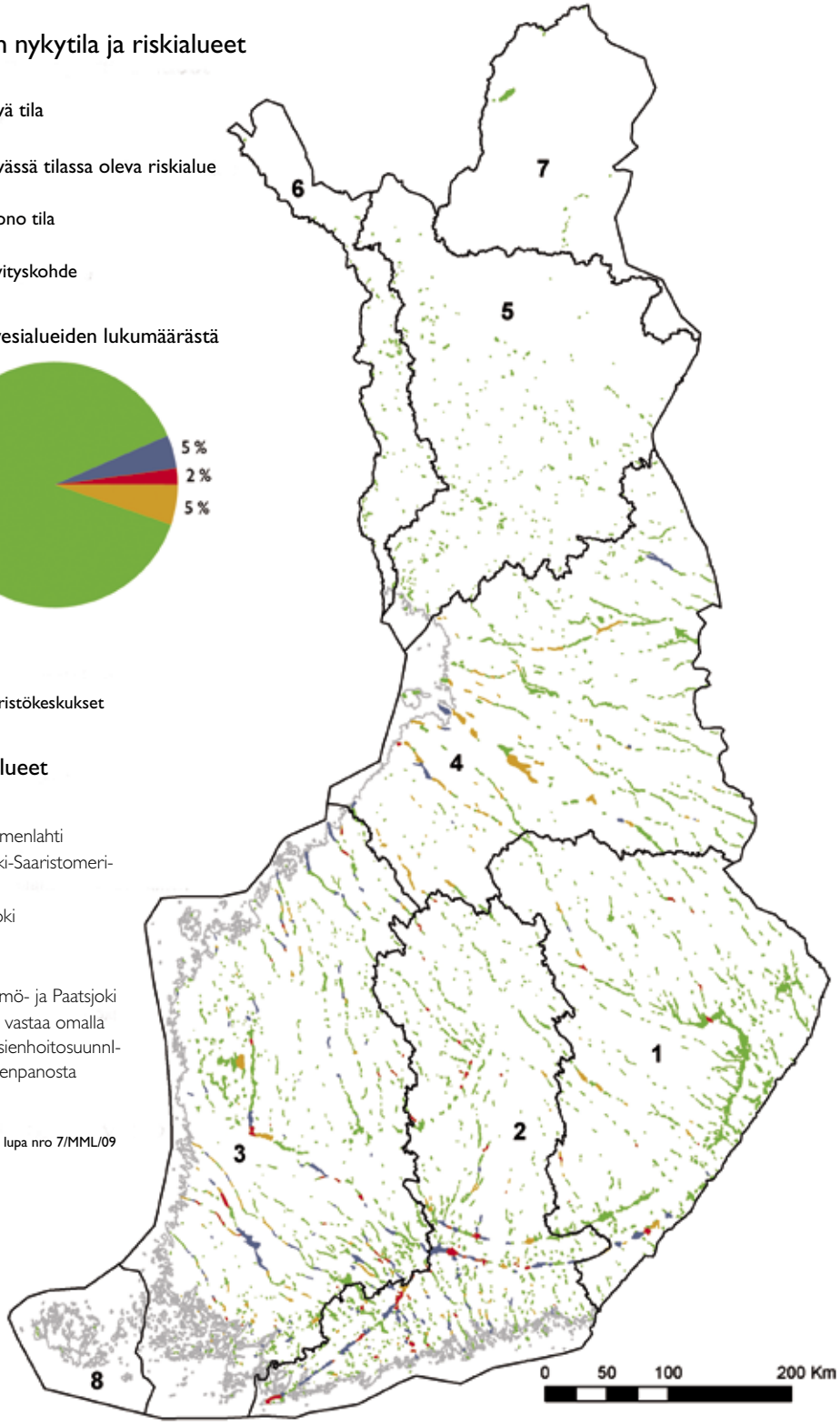

Lisätietoja

Vesienhoitosuunnitelmat löytyvät kootusti osoitteesta
www.ymparisto.fi/vesienhoito

Vesienhoitoalueiden koordinaattorit:

Hydrobiologi
Pertti Manninen
1. Vuoksen vesienhoitoalue
Puh. 0400 595 562

Ympäristöinsinööri
Mauri Karonen
2. Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalue
Puh. 0400 291 704

Erikoisasiantuntija
Liisa Maria Rautio
3. Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalue
Puh. 0400 565 471

Biologi
Anne Laine
4. Oulujoen-Iijoen vesienhoitoalue
Puh. 040 554 5689

Ylitarkastaja
Pekka Räinä
5. Kemijoen ja 6. Tornionjoen sekä 7. Teno-Näätämö-Paatsjoen vesienhoitoalueet
Puh. 040 570 2389

Ympäristöministeriö:

Neuvotteleva virkamies
Hannele Nyroos
Puh. 050 572 6358

Sähköpostit:
etunimi.sukunimi@ymparisto.fi